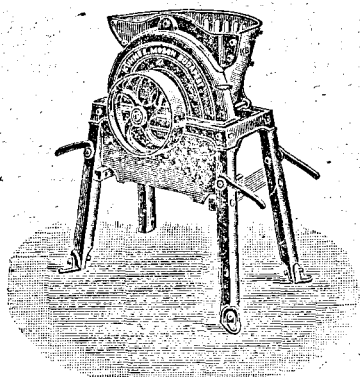
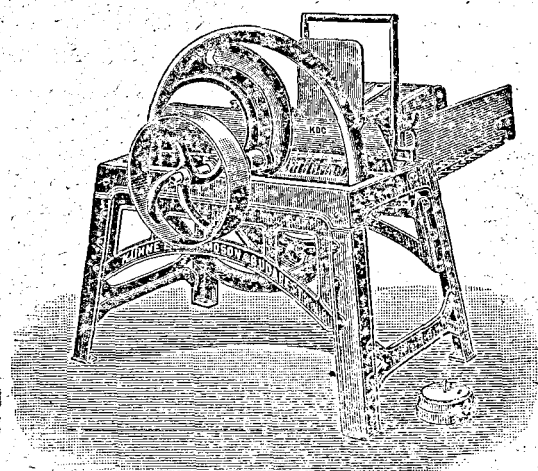

Idéngépek: Szecskavágók, répavágók, hengeres és tárcsás darálók, tengerimorzsolók kézi- és erőhajtásra, olajpogácsatorók, gyökmosógépek, takarmányfüllesztők stb.

3007

Teljes takarmánykészítő berendezések.

„RÜHDE“

MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR
RÉSZV.-TÁRS. MOSONBAN

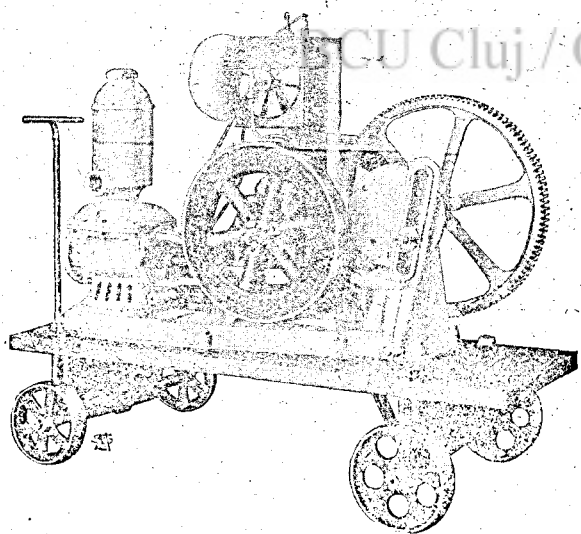
Főraktár: Budapest.

VI., Vilmos-császár-ut 59.

Fiókraktárak:

Debrecen, Kaposvár,

Szabadka, Temesvár.

„NEW-WAY“ léghűtéses és
„AVANCE“ nyersolaj-
MOTORJAINK

kivitel és munkateljesítmény tekintetében minden más gyártmányt messze felülmúlnak.

3152

Egyszerű szerkezetük, üzembiztosságuk és csekély tüzelőanyagfogyasztásuk

oly előnyöket biztosítanak, hogy alkalmazásuk gazdaságosságáról a jelen körülmények között, amidőn a benzin és olaj beszerzése immár nehézségekbe nem ütközik és az aránytalanul csekély vízfogyasztás a motor mellé még külön fogatertőt sem igényel, a számító gazda is meggyőződik.

Felvilágosítással és leírással szolgál:

Bächer Rudolf – Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körút 26. sz.

Keresek egy ügyes, képzett

gazdasági ispánt

Czim: a kiadóhivatalban
megtudható. 3223

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert
FISCHER-féle zsák- és ponyvagárban Budapest,
V., Nádor-utca 31-33. szám.

**Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZO-
intézet** Kérjen ajánlatot

Gépész-kovács

állást keres január elsőre. Az összes gazdasági gépeket és különféle rendszerű motorokat, traktorokat szakszerűen kezeli és javítja, kitűnő lóvasaló, kovács munkákat legfinomabbtól a legdurvábbig végez.

Ugyanott egy szorgalmas, megbízható botos ispán magtárnoknak, esetleg udvarbíróknak is elmegy. Kitűnő írása és számolása van, beszél magyarul és románul. Szíves megkéréseket kér: Hunyadi József, Mezőmehes.

Keresek

egy ügyes, a gazdaságban teljesen jártas

ispánt

Czim: a kiadóhivatalban.

Hirdetések
felvételnek
a kiadó-
hivatalban.

KOLOZSVARI TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetéteket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfel-
leslegeit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccétermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

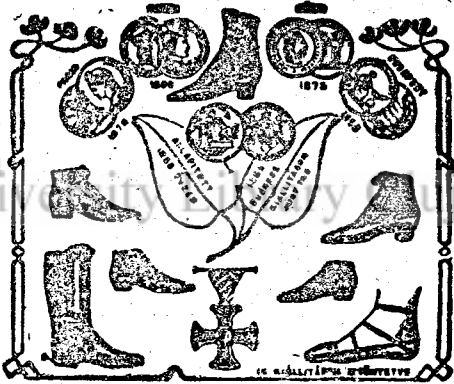
tresort tart a közönség rendelkezésére.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölhívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhelyében a legjobb anyagból, legujabb divatszerint készült közkedveltségű **férfi és női cipőraktárára**

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia vagy bármily tetszés szerinti fazonu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

Név és védjegy
törvényes
szabadalom

Patkánin

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

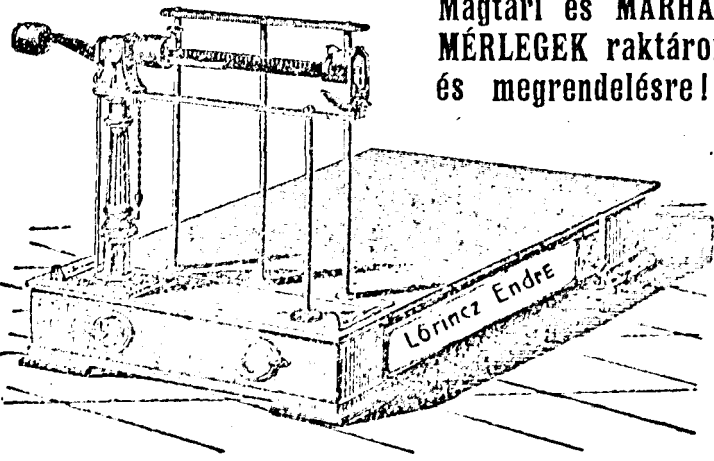
3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-
LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

3111

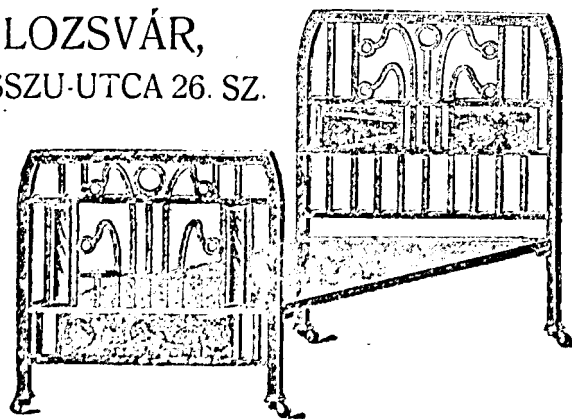
Magtári és MARHAMÉRLEGEK raktáron és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sirrácok készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságyakat és butorokat, stb.

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

KOLOZSVÁR,
HOSSZU-UTCA 26. SZ.

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A gazdák és a kiegyezés	347
Felhívás és kérelem	347
Adatok az erdélyi kisgazdaságok haszonmarha- tenyésztéséről. Dr. Cséser Lajos	348
Egyleti élet	348
Vegyes közlemények	350
Hirdetések.	

A gazdák és a kiegyezés.

A Magyar Gazdaszövetség a földművelésügyi miniszter felhívására igazgató-választmányának határozatából felterjesztésben közölte álláspontját az Ausztriával kötendő kiegyezési munkálatok tárgyában. Kiinduló pontja a felterjesztésnek az, hogy csak általánosságban óhajt nyilatkozni a Szövetség s hogy a háborus viszonyok között aggályos az érdemleges kiegyezési tárgyalásoknak Ausztriával való megkezdése, mert a jelenben nem ismerhetők a háboru befejezése utáni fejlemények, különösen nem az a körülmény, hogy a kötendő békében miféle területek, miféle közjogi kapcsolatban fognak Ausztria, illetőleg Magyarország területéhez csatoltatni és ez által miként fognak módosulni a mezőgazdasági termelés és fogyasztás viszonyai, milyen változáson mennek át a kiviteli törekvések.

Megállapítja a felterjesztés, hogy a kormányok között folytatandó érdemleges kiegyezési tárgyalások előfeltételei ma szerfölött hiányosak, legfőképp a statisztikai anyag, mert ezidőszert megközelítő válasz sem adható arra, hogy egyes vámpolitikai vagy tarifális reformoknak mily hatása lehet a magyar mezőgazdaságra, ha a vámterület határai kiterjesztetnek s a vámterület termelése a belfogyasztás kielégítésén túl kivitelre is termel felesleget.

Bár a Szövetség az országos pártpolitikával eddig nem foglalkozott, sem a jövőben foglalkozni nem kíván: a hazafiúi aggodalomból merül a bátorságot arra, hogy ma, a háboru tartamára létesített és örömmel üdvözölt Treuga Dei idejében oly kérdések vettessenek fel, amelyek az egyetértést és a pártok közötti békét megbonthatnák s nagy gazdasági nézeteltéréseket idézhetnének föl, amelyek ismét kifelől, ellenségeink táborában hiu reménykedésekre is alkalmat nyújthatnának.

Nyomatékkal hangsúlyozza a felterjesztés, hogy a nyilvánosságnak a háborus állapotokból kifolyó korlátozása, az érdekképviseleti szervek működésének csökkenése következtében e kérdések beható, nyílt és szabad tárgyalására alig van lehetőség s így a nyilvánosságnak csaknem teljes kizárásával történnék döntés a gaz-

dák érdekéről, kiknek nagyrésze a harctéren ontja véré.

Hozzájárul ehhez még, hogy a kormány, különösen pedig a földművelésügyi miniszternek a gazdaérdekkel szemben tanúsított jóakarátát a közlelmezés nyomorúságai befolyásolni alkalmassak, holott közmegnyugvásra nem vezethet olyan intézkedés, amely rendkívüli idők elkerülhetetlen nehézségei szempontjából kívánja szabályozni rendes idők viszonyait. Ha a régi erőviszonyok alapján, a háboru előtti helyzetből kiindulva történik a háboru utáni gazdasági állapot szabályozása, különösen, ha ez befejezett tények elé való állítással és hosszú időre történik, amire a Lajthán tul szinte nyíltan törek-szenek, ez a visszavonásnak magvát hintené el az egyes termelőosztályok körében

Azt hiszi a Szövetség, hogy valamennyi hazai termelési ág érdekeire aggályos a kiegyezési tárgyalások illymódon való lebonyolítása, de különösen méltánytalan a mezőgazdaságra, amely a háboru folyamán annyit áldozott, mint semmi más foglalkozási ág s termelésével hatástalanná tette az ellenség kiheztetési haditervét. Éppen azért a mezőgazdaságot erősíteni, nem gyöngíteni kell, mert ennek erejére és szolgáltatási képességére szükség van itthon és szövetségeseinknél.

Ezeknek előrebocsátásával kéri a felterjesztés a földművelésügyi minisztert, hogy befolyásával a kiegyezési tárgyalások befejezésének későbbi időre történő elhalasztását eszközölje ki. Ha pedig a kormányok az érdemleges tárgyalások elől ki nem térhetnének, kéri a minisztert, hogy törekedjék a kiegyezési tárgyalások minden részletében azt az általános elvet érvényre emelni, hogy a hazai mezőgazdaság a sokkal kevesebb költséggel termelő idegen területek szabad versenyével szemben kellő védelmet találjon és a vámpolitika alkalmazkodjék az európai nagy és irányító vámpolitikai rendszerekhez és ne részesüljön hazánkban kedvezőbb elbánásban a behozatal, mint aminő elbánásban részesítik külföldön a mi kivitelünket.

Felhívás és kérelem

— Kolozsvm. törvényh. gazd. intéző bizottságtól —
birtokos közönségünkhöz, az összes vallásfelekezeti lelkész urakhoz, valamennyi községi gazdasági bizottsághoz, valamennyi jár. főszolgabíró urhoz és a kolozsi tanácshoz, valamennyi községi és körjegyző urhoz!

Seregeink a csatamezőn már második esztendeje lankadatlan kitartással küzdenek; dicsőség, siker jár mindenütt fegyvereik nyomában!

Ellenségeink látják azt, hogy fegy-

verrel nem tudnak velünk megküzdeni, azért kiheztetésünkre törekednek még ma is.

A nemzeti társadalom azonban átlátott számításaikon és gazdáink a folyó évben sok nehézséggel keresztülvitt munkáikkal megmutatták, hogy a véreink bevonulása folyán megfoghatkozott munkaerővel is a jóságos Isten kegyelméből annyit arattak, hogy az idén sem lesznek üresek a magtáraink.

Azonban a munkáskezek az újabb bevonulások miatt ismét meg fognak kevesbedni, a háboru az igás állatállomány létszámát is folyton csökkenti és nekünk ma a háboru tetőpontján épp azzal a kitartással és rendithetetlen akaraterővel kell munkálkodnunk, mint a lövészárokbeli katonáknak!

Ők ott a lövészárkokban szenvedések, ezer halál közepette kitar-tóan harcolnak, mert azt hiszik, hogy ezt a másik harcot mi idehaza épp oly jól fogjuk megküzdeni.

Bizalmukban nem szabad csalatkozniok, nekünk nem szabad lehetetlenséget ismernünk, nekünk, itthonmaradottaknak is meg kell mindent ten-nünk, hogy a jövő év is bő termést hozzon!

A nemzet harcosai vagyunk mindnyájan; ezt a termést biztositanunk kell!

Szeptember havában már felkértük gazdaközönségünket, hogy még több őszi gabonafélét vessenek, mint más években, ma azt kérjük, hogy birtokosaink, lelkipásztoraink, gazdasági bizottságaink, községi hatóságaink minden egyes tagja, fáradságot és lehetetlenséget nem ismerve, hasson oda állandóan, hogy az idén ne csak az őszi vetések végeztessenek el, de a szántóföldeknek a tavaszi alá való előkészéseit is megtörténjék.

Még szinte két hónapi munkaidővel rendelkezünk; ezalatt igen sokat tehetünk.

Legelső teendő, hogy a községi gazdasági bizottságok minden község-

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 29.

Saját székház. — Saját borpincék Budafokon.
— Raktárak: Nyugati pályaudvar, XX. számú közraktár. — Sertéshizláló-telepek Kőbányán.

1. Alaptőke jelenleg	— — — — —	1,270.000 korona.
2. Tisztviselők és szolgák nyugdíjintézete	— — — — —	730.000 korona.
3. Tartalékalap	— — — — —	320.000 korona.
4. Betéti állomány jelenleg kb.	— — — — —	3,500.000 korona.

Beosztás:

1. Vetőmagosztály	4. Géposztály	7. Tenyészállatosztály
2. Gazdasági anyagosztály	5. Gabonaosztály	8. Borértékesítőosztály
3. Szőlészeti osztály	6. Abraktakarmányosztály	9. Biztosítási osztály
10. Pénz- és hiteligyosztály: Betétek folyószámlára: takaré- és gazdasági üzemtőkék szövetkezetünknel való elhelyezése.

Tájékoztató és belépési nyomtatványok rendelkezésre állanak.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérmű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utócai

fehérmű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.
Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszőnyeget szakemberi készítményben, olcsó árban találhatók. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebédlő és futószőnyeg gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködőablak-rolletták egyedüli főraktára.

ben azonnal határjárást tartsanak. Ebből megállapíthatják, mely birtokok nincsenek még megmunkálva? Az illető birtokosokat meghallgatják, mi az oka földjeik parlagon maradásának? Ezután a határ megmivelése érdekében munkatervet készítenek.

A tervszerinti munkákat kalákában végeztetik el és állandóan ellenőrzik.

Különös súlyt kell arra helyezni, hogy a megfogyatkozott állatállomány teljesen kihasználtsák.

Nem szabad az állatokat feleslegesen pihentetni, hanem amint a gazda a saját munkáját elvégezte, igásereje azonnal igénybeveendő a másik földjének megmivelésére. Ez okból a saját munka elvégzésére záros idő tűzendő ki, amelynek elteltével az illetőnek igásereje a köz érdekében használandó fel.

Hasonló eljárás követendő az emberi munkaerő kihasználásánál. Itt is a számbavett férfi, nő és gyermek munkaerő tervszerűen használandó ki.

A halasztható teendők mellőzendők és mindenki a saját munkáján kívül annyit kell elvégezzen, amennyit maga és állatai megbírnak.

A mások részére végzett munkáknál a térítést a rendeleti kereteken belül a községi gazdasági bizottságok alapítják meg.

Oda kell hatni, hogy a hadbavonultak, reászoruló özvegyek és árvák földjei lehetőleg díjmentesen műveltsenek meg.

Ha a hadsegélyben részesülők nem végeznék kellő szorgalommal munkáikat, hadsegélyük beszüntetendő; az így beszüntetett segély csak az esetben adható ki, ha az illető még kellő időben tanúsított nagy szorgalmával arra reászolgált.

Hadi szolgálat teljesítése alól felmentett mezőgazdákra nézve kötelességük nem teljesítése esetén a hatóságok felmentésük visszavonása iránt intézkednek.

Figyelem fordítandó arra, hogy a gazdasági munkákra szabadságolt katonák munkájukat szorgalmasan végezzék, hanyagság, nem megfelelő magaviselet esetén bevonásuk iránt a hatóságok intézkednek.

Kiváló súly helyezendő az egyenlő elbánásra és arra, hogy a nagy- és középbirtokok a közéleti szemponyjából elsőrendű fontosságú tényezők, így azok megmunkálására a hatósági szerveknek különös súlyt kell fektetniük, annál inkább, mert ezeknél mutatkoznak legjobban a cseléd- és állathiany okozta bajok.

Felhívásunkat azzal fejezzük be, hogy úgy társadalmi, mint hivatalos intéző szervektől, mint a vármegye lakosságától a f. évben elért eredményeket a háború további folyamán is a legnagyobb bizalommal elvárjuk!

Kolozsvár, 1915 november 4.

Dózsa

cs. és kir. kam. alispán,
a törvhat. gazd. intéző bizottság elnöke.

Dr. Pavlik Sándor

vm. tb. főjegyző,
a törvhat. gazd. intéző bizottság előadója.

Adatok az erdélyi kisgazdaságok haszonmarhatenyésztéséről.

Írta: Dr. Csérer Lajos. 5.

IV.

Az erdélyi népies állattenyésztés harmadik iránya az u. n. *havasi (mókány) riska* marhatenyésztés leginkább az Erdélyt körülövező hegységeken és havasokon folyik. Azontúl az eddig ismertett fajták találkozási határán egy teljesen jellegtelten alak, a *tarkamarha* van elterjedve, sokszor tultengő mennyiségben. Mindenféle variációja a korcsosításnak, sokszor különböző jellegű korcsok találkozásának az eredményei és ez a *szerencse*, mert így már a 2-ik generáció elpusztul, vagy már mint első keresztezési termék legtöbbször gyors fejlődésű lévén, csakhamar mészáros kézre kerül.

Ezt a háromféle típusu nyugati jellegű színes marhát a havasokon nagy tömegekben tenyésztik — hiszen itt bővebben vannak a fűvelő teretnek — s mert több generációnál a *mókánymarha* áthonosult s megszokta ezen zord vidékeket, tűrő, kitartó, kisigényű állattá vált és ezen tulajdonságaiban megfelelő pinzgau bikák alkalmazása révén állandósult. — Hunyad, Alsófehér, Tordaaranyos, Besztercenaszód havasain jól kialakult csoportta lett — melynek kisigényűsége mellett az elég gyors fejlődés tette az ottani egyszerű gazdasági viszonyok között kedvelté — amennyiben elég gyorsan kerülhet vásárra, „gyorsabban fordulhat meg benne a pénz”, mint a régi havasi *szürke erdélyi* marhában s olyan avaros fűveken is elragcsál, melyet a *szürke marha* megse látott. Így és azért indokolt a veres *mókány marha* a havasokon, ha rendszeresen tovább folyik a pinzgau bikával való átjavítása — de már kulturáltabb viszonyok közé nem szabad becsempészni, mert beletartit a fehértenyészetekbe ott, ahol a jobb tartást mégis jobban meghálálja az ősi marha is.

A kistermetű kávébarna *riska* talán kive-szében van, pedig sok egyede kiváló tejtermelő, de már egyébre aztán nem is való. A táblázat harmadik csoportjában említék fel 5 községet jelentékeny lakossággal, nagy határral s a szántóföld területénél nagyobb kiterjedésű fűvelő terekkel, pl. a hunyadmegyei Malomviz 45.000 k. holdas határából 16.000 k. holdas a rét, legelő és csak 700 k. hold a szántóföld. Mesterséges takarmánytermelés itt igazán csak kuriozum. A 600 darabból álló *mókány* szarvasmarha 3914 darab számos marhának 16 %-át teszi, illetve 32 %-a a veresmarha a „számos állatlétszámnak”.

Ami a *tenyésztési viszonyokat* illeti, már a fennebbiekből következtethető: legbelterjesebb a nyugati marha tenyésztése a szászok földjén, különösen Brassó, Segesvár és Nagyszeben környékén. Ezt jellegzi a megfelelő apaállattartás, kézbeli hágatás, községi bikaistálló, karban tartott legelők nyári istállókkal, itatókkal s szigorú pásztorolási renddel stb. városok és ipartelepek mentén pillangós virágú takarmányok rendszeres termelése, sőt a tejhozamra való tekintettel répatermelés is; tejszövetkezetek helyén bővült a jó mód ipari takarmányok etetésével is.

Nézzük pl. a Barcaság leghiresebb pinzgau tenyésztő községéből Földvárnak az adatait. Itt egy átlagos gazdának van 3 tehene, 2 drb. üszője, 2 drb. ökre, 2 tinója, 3 drb. borja. Ebből 90 % a saját tenyésztés, a többi vásárolt, a gazdasági cél itt már *tenyészállatnevelés* és a tejhaszon, de állataival végez minden földművelést s igazást, — igaz, hogy fuvarozásra tehetőség szerint 1—2 ló is rendelkezésre áll, — de szintén otthontenyésztett anyag. Egy-egy átlagos gazda évente 3—4 darab marhát csereberél. Tejhaszon okából 2—3 tehén áll az istállóban, évi termelés tehenenként 600—800 liter, ez tehát nem jelentékeny és ebből is naponta 2—3 liter otthon fogy el — a többi a brassói tejszövetkezetbe szállítódik, literenként 14 fillér árért. A falusi tejszövetkezetnek 1913-ban 120 tagja volt s utolsó évben 18.200 liter tejet szállított Brassóba. A módosabb gazdák igazásra 1 pár lovat vagy tehenet, 1 pár ökröt is tartanak, vannak akiknek 1—2 darab kivénült állata *hizóba* is kerül — és elsőrendű husminőségénél fogva a bécsi piacon fejezi be pályafutását. Hát ez egy elsőrendű tenyésztő község adatai — ám minél jobban *távolodunk a közlekedési vonalaktól* a tenyésztés és tartás belterjessége csökken, vagy talán csak legelőre és szénata-karmányra van alapítva, de a tenyészanyag gondozott, amíg a szászok kezén van, sok helyütt a környéki székely falvakban is fejlődik a szász példa nyomán a haszonmarhatenyésztés. Hiszen a magyar kisgazdának is van 1—2 kedvenc tehene, üszője, de már a legelőre járó „rideg” marháját ne vizsgáljuk szigorúan.

A hunyadmegyei *Algyógyon* még pinzgau jellegű (398 drb) haszonmarhát tartanak, egy átlagos gazdának van két tehene, 1 üszője, 2 ökre, 1 tinója, 2 borja: főhaszon a földművelés, de az onnan érkezett jelentésben az is áll, hogy egy-egy jobb gazda évente 10 darabot is csereberél. Itt még termelnek lóherét ca 200 k. holdon. *Topánfalván* 1 tehene, 1 üszője, 2 ökre, 2 tinója, 1 borja van egy átlagos kisgazdának és főhaszon az értékesítés.

(Vége köv.)

EGYLETI ÉLET.

Az erdélyi gazdasági egylet igazgatóválasztmányának ülése.

Az E. G. E. igazgatóválasztmányára október 29-én d. u. 1/2 4 órakor rendes ülést tartott.

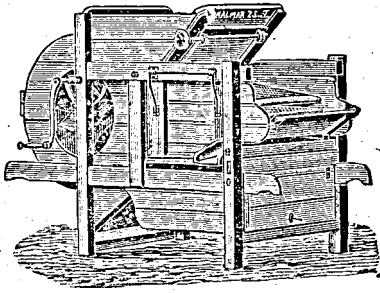
Elnökölt: Br. Jósika Gábor, e. alelnök.

Előadott: Tokaji László, e. igazgató.

Jelenvoltak: Lészai Ferencz, e. alelnök,

Dr. Papp József, e. jogtanácsos, Br. Mannsberg Sándor, Bocsány László, L. Sperker Ferencz, Gyárfás Benedek, Dr. Péter Béla, Jakab László, Wolszky Győző, Dr. Szentkirályi Akos és Dr. Csérer Lajos vál. tagok.

Elnök megnyitja az ülést és a jegyzőkönyv

Minden gazdaságban :: Európaszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és nélkülözhetetlenek. :: legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

**„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK”
és „HERKULES” TENGERIMORZSOLÓK**
KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely

különleges terménnytisztító gépgyár és vasöntöde.

3004

Ezévi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

hitelesítésére felkéri Sperker Ferenc és Jakab László tagokat.

Egyel igazgató bejelenti, hogy a megelőző ülés óta elnökség a következő min. leiratokat vette, közölte a hiv. lapban, ismerte és népszerűsítette a gazdaközönség körében, és pedig:

A takarmánykorpa forgalombahozatala és ármaximálása tárgyában az öszminiszterium 1111—1915. sz. körrendeletét;

ugyanarról a földm. miniszternek 49912. sz. leiratát;

ugyanannak a szállításra szükséges vasutikocsik rendelkezésre bocsátása tárgyában;

ugyanannak 19031. sz. leiratát a hadifoglyok mezei munkára való kiadásáról;

a miniszteriumnak 1488. sz. alatt a rézgálicz igénybevétele és ármaximálása tárgyában;

az öszminiszteriumnak 1019. sz. leiratát a haszonbérloktól mivelés nélkül hagyott mezőgazdasági ingatlanokról;

Földm. miniszternek: a felállított cséplőgépezési tanfolyamokról;

ugyanannak: a melassetakarmány beszerzési módozatairól;

a gyümölcsfeldolgozó gépek kikölcsönzéséről;

a m. kir. Miniszteriumnak: 1581. sz. a gyapju árának maximálásáról sz. r.;

földm. miniszternek: a Romániából való tenyészjuh import ügyében;

az öszminiszteriumnak 1761. sz. r. a termésre adandó előlegekről;

ugyanannak; a II. hadikölcsön tárgyában;

ugyanannak: 1198. sz. a. a termés adásvételének tilalmazásáról;

Földm. Miniszternek: állami facsemeték adományozásáról;

a burgonya requirálása és ármaximálása t. k. r.;

erdősítési jutalmak kitűzéséről;

Miniszteriumnak: a hadsereg gyapju szükségletének biztosítása t. k. r.;

Ugyanannak: 2072. sz. a. az új termés lefoglalása tárgyában k. r.

földm. miniszternek: a zsákmányolt orosz vasvillák árubocsátása tárgyában;

miniszteriumnak: Az új termés árának maximálása t. k. r.;

Honv. Miniszternek 7025. sz.: gépészek és fűtők szabadságolása t.;

miniszteriumnak 2108. sz.: a cséplési eredmények kötelező bejelentéséről;

Földm. Miniszter rendelete, mely szerint: Csürök, melyek gabona elraktározására kellenek, kiüritendők, lovak máshelyre helyezendők és aratás idején a gazdák az előfogat adása alól felmentetnek;

miniszteriumtól: hadisegély megvonása tárgyában a dologkerülőktől;

ugyanattól 2468. sz.: a gabonatermés zár alá vételéről szóló 2072. sz. rendelet kiegészítése t.;

ugyanattól 2405. sz.: hatályon kívül helyezése a cselédek buza és rozsz. járandóságának 1/3 részben árpában vagy tengeriben való kiadására vonatkozó előbbi rendelkezések;

ugyanannak 952. sz.: a gabona és liszt szállításához szükséges igazolványok tárgyában;

ugyanannak: a hadbavonult gazdatisztek szerződéséről és járandóságairól;

földm. miniszter: a cserzőanyagokról való gondoskodás tárgy.;

miniszteriumtól: a korpa és tengeriből az állattenyésztés és hizlalás céljaira való szükséglet biztosítása tárgyában;

földm. miniszter 122900. sz.: a korpa forgalomba bocsátása és ármaximálásáról;

ugyanannak: a cséplési és szántási munkálatok biztosításáról;

ugyanannak: aratógépek kikölcsönzéséről kisgazdáknak;

ugyanannak: védekezés a keleti marhavész behurcolása ellen t.;

Belügyminiszternek: a vasárnapi munkaszünet felfüggesztése t.;

földm. miniszternek: a vetőmagszükséglet biztosítása tárgyában;

földm. miniszternek: a megfogyott, loálmány pótlása tárgyában;

földm. miniszternek 66750. sz. a.: a mezőgazd. gépészek és fűtők szabadságolásának meghosszabbítása t.;

földm. miniszternek: a takonykór irtása tárgy.;

földm. miniszternek: értesítése a gazd. akadémiákon való tanítás megkezdéséről;

miniszteriumnak 3391. sz.: a saját szükségletre kellő gabona, árpa és zab termények bevásárlása t.;

miniszteriumnak: a len forgalomba hozatala és ármaximálása t.;

miniszteriumnak: borvásárlás a hadsereg részére t.;

miniszteriumnak 3411. sz.: rendelet gabona, liszt és takarmány neműeknek a vámkülföldről való behozatala tárgyában;

miniszteriumnak 3511. sz.: a tengeri termés záralásvételéről;

földm. miniszternek: a III. hadikölcsön tárgyában;

miniszteriumnak 3579. sz.: a burgonya árának maximálásáról és a szállításhoz szükséges igazolványokról.

Igazgatóválasztmány az elősorolt kormányintézkedéseket és az azok tárgyában tett elnöki intézkedéseket tudomásul veszi.

Igazgató bejelenti, hogy a megelőző ülés óta elnökség:

Felterjesztést intézett a földmivelésügyi miniszterhez a hetivásárok redukálása tárgyában. Néptünk szokása, hogy hetenként 1-2-3 napot is eltölt a hozzá közel eső hetivásárok látogatásával. sokszor komoly szükség nélkül. Ezen okból azt javasoltuk a kormánynak, hogy

tekintettel a munkaerő megapadására, a háboru tartamára, a heti vásárok számát külön rendelkezéssel úgy apassza meg, hogy azok havonként csak kétszer, vagy egyszer tartassanak meg,

Ugyancsak felterjesztésben kérte a kormányt, hogy — tekintettel ugyancsak a fentti okokra és tekintettel arra, hogy a vasárnapi és ünnepi munkaszünet a háboru idejére már amugy is felfüggesztetett — tétessék intézkedés abban az irányban is, hogy a hazafias román papság a nagyszámu román ünnepeken való mezei munkára is serkentse hívői táborát.

Felterjesztésben kérte a hadifoglyoknak kisebb csoportokban való mezei munkára ki rendelését.

Felterjesztést intézett a cséplőgépezési gépészek szabadságának meghosszabbítása tárgyában.

Feliratilag kérte a kereskedelemügyi minisztertől azt, hogy a mezőgazdasági termények, termékek és állatok szállítására a vasuti kocsik adományozása megkönnyíttessék.

A három utóbbi felterjesztésben kértre az egylet igenlő választ és a lehetőségig megfelelő intézkedéseket nyert.

Véleményeket adott elnökség:

A helyi királyi ügyészségnek a polgári raboknak kerti és mezei munkákra való mikénti felhasználása tárgyában.

A pénzügyigazgatóságnak a helyi és erdélyrészi földhaszonberek méreteiről.

Részt vett a katonai ármegállapító tárgyalásokon.

Véleményeket adott számtalan nagyobb és kisebb gazdának különféle ügyekben.

Széles körben kibocsátotta és terjesztette felhívását a mezőgazdasági termés biztosítása ügyében.

Közreműködött a harctérről visszakerült rokkant, de tenyész és részben használatképes anyakancák közvetítésében.

Közvetítette az oroszoktól zsákmányolt gazd. vasvillák kiosztását kedvezményes áron.

Képviseltette magát a rokkant katonák méhészeti tanfolyamának vizsgáján és a tordai gyümölcs- és termény kiállításon.

Igazgató utján tevékeny részt vett a kolozsvári termény- és gyümölcskiállítás rendezésében, mely jótékony célra, a hadiárvek javára, szép eredménnyel rendeztetett.

Ülés a tett elnöki intézkedéseket helyeslő tudomásul veszi.

Elnök indítványára: egyhangulag elhatározza igazgatóválasztmány, hogy az aláírásra bocsátott III. hadikölcsönre, az egylet alaptőkéből, 200.000 koronát jegyez és a jegyzéssel elnökséget megbizsa.

Dr. Szentkirályi Ákos indítványozza, hogy a haditermény r.-t.-nak egyes esetekben való eljárása elleni gazda-panaszok orvoslása céljából az E. G. E. írjon fel a földm. Miniszterhez

ADRIA BIZTOSÍTÓ TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vezérigazgató: Rácz-almási Frigyesay Adolf m. kir. udv. tanácsos.
Igazgatósági elnök: Báró Láng Lajos, valós. belső titkos tanácsos.

3005

Vagyonbiztonsági tőkéje 180 millió kor.

E társulat, amely 74 éves fennállása óta 650 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételke mellett: tűz- és robbanási, belőrekes lopás, baleseti, valamint jégokozta károk ellen, továbbá: az emberek életére halál, elérési valamint kiházasítási esetekre és magas kamatozássu életjáradékokra

Erdélyrészi vezérképviselőség Kolozsvárt:

Gr. Bethlen Pál igazgató, választm. tag Bács-Ku'ni Szekula Ákos vezérfelügyelő

Igazgató-választmány indítványozót felkéri, hogy konkrét eseteket hozzon az elnökség tudomására, mely után a szükséges fetlerjesztést az egylet eszközölni fogja.

Jakab László indítványozza, hogy az irodalmi szakosztály adja ki Ritter Gusztávnak kéziratban már régen meglevő gyümölcsészeti könyvét, mely főképen az Erdélyben ajánlatos gyümölcsfajták szakszerű leírását és rajzait tartalmazza. Elnökség a mű kiadását az irodalmi szakosztályra bizza.

Uj tagokul bejelentettek: dr. Bruckner Antal Kolozsvár és Gámenty Gerő Csákiorgó — rendes tagok. Ülés az uj tagokat felvetteknek jelenti ki.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárta.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Simmentháli vemhes üszők behozatala Svájcából. A szarvasmarhaállomány hiányainak pótlására a földművelésügyi kormány — mint a „Mezőgazdák” írja, — tejelőjellegű szimmentháli fajta másféltől két és fél évesig, lehetőleg vemhes üszöket szándékozik Svájcából a magántenyésztő gazdaközönség részére behozatni. Az állatoknak bevásárlásával, helyszinére való szállításával és kiosztásával a vármegyei kir. gazdasági felügyelőség vezetője lesz megbízva. Bevásárlási, szállítási és kiosztási költségeket minden darab behozott és egyéves kort betöltött állat után 100 korona államsegély lesz engedélyezve. Vámtételek nem fedezendők, mivel a vámok fel vannak függesztve. Azok részére, kik az állatok árát kölcsönből fedezik, három éven át egyharmaddal csökkenő tőke kamataihoz 3% hozzájárulás fog engedélyeztetni. Szavatossági, vagy más hibákért, utköz-

beni sérülésekért, elhullásért, elvetelésért, vagy meddőségért felelősséget a földművelési kormány nem vállal. A gazdák részéről esetleg kiküldendő megbízott költségei a gazdákat terhelik. A behozott állatok csupán oly tenyésztőknél helyezhetők el, kik írásba foglalt kötelező ígéretet tesznek arra, hogy azokat három éven belül el nem adják. Az árak természetesen azok minőségétől függ, általában a kir. felügyelőségnek értesülése szerint egy darab másfél évet betöltött vemhes üsző 1300—1400 frankos átlagáron jelen viszonyok közt beszerezhető. Ajánljuk ezen kezdeményezést gazdáltársaink meleg figyelmébe.

Bulgária mezőgazdasága. A bolgár királyság, mely a tulajdonképpeni Bulgáriából és a később hozzácsatolt Kelet-Ruméliából és Macedóniából alakult, 115.000 négyzet kilométernyi földterületen 5 millió lakossal bír, tehát egy-egy négyzet kilométerre átlagosan 44 lélek esik. A lakosság száma, dacára a nem jelentéktelen kivándorlásnak, gyorsan növekszik. A lakosság túlnyomó része görög keleti vallású, kerek fél millióra rug a mohamedán vallásúak száma. A lakosság fő megélhetési forrása és foglalkozása a földművelés, amelyet az összlakosság négyötöd része üz. 1897 ben 800.000 önálló gazdaságot irtak össze, amelyek 4 millió hektár területet tartottak megművelés alatt, (ami az egész földterület 40%-át teszi). Ezek a mezőgazdasági üzemek csak részben tulajdonai a parasztságnak, nagyobb részük egyes gazdagabb emberek és családok öröklött magántulajdonai, amelyért megművelői a tiszta haszón bizonyos hányadát fizetik a tulajdonosnak. A talaj folyókkal átszelt völgyekben és lankás dombok oldalain mindenütt kitűnően alkalmas mindennemű mezőgazdasági termények, gyümölcs- és főzelékfélék termesztésére.

1912-ben búzából 17.3, rozsból 3.1, árpából 4, zabból 1.7 és kukoricából 14 millió métermázsra volt a terméshozam. A kivétel körülbelül 4 millió métermázsra rugott a gabonaneműekből, és ugyanannyi volt a kukoricából. Magától értetődik, hogy a kivétel esélyei nagyban függenek a terméseredményektől.

— **Románia termése 1915-ben.** A román földművelésügyi miniszter most adta ki hivatalosan Románia termés-statisztikáját, mely ugyan ideiglenes adatok alapján lön összeállítva s így véglegesnek nem mondható. E szerint a f. 1915. évben Románia egész területén termett 32.300.000 hektorliter buza, vagyis átlagban hektáronként 17 hektorliter. Tekintve, hogy a bevetett földterület 200.000 hektárral kisebb volt, mint az előző évben, az idej termés rekord-termésnek minősíthető. Ugyanis a tavaly az össz-buzatermés 17.200.000 hektorliter volt jóval nagyobb területről. Rozsból az idén 16.000.000 hektorliter termett, vagyis hektáronként átlagban 13 hektorliter. A múlt évi 8 millió hektorliter terméssel szemben tehát a f. évben a kétszerese volt az idej terméseredmény. Árpa 10.500.000 hektorliter termett, átlagosan tehát 24 hektorliter hektáronként. A zab összesen 1.150.000 hektorliter volt.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

Hazafias kötelesség most a többtermelés!

Jelentékeny műtrágyamegtakarítás mellett
tetemes terméstöbbletet biztosít
a sortrágyázás!

Legjobb kombinált vetőgép a szabadalm.

“REKORD II.”

Sorba vet.

Árajánlattel szívesen szolgál

Sorba trágyáz.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-
ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.